

El president basc, Juan José Ibarretxe, en presentar les preguntes per al referèndum del 25 d'octubre.

Té data, dues preguntes pendents de resposta i ha de fer front a molts enemics. La consulta del president Ibarretxe neix morta. Ni el Partit Nacionalista Basc no hi dóna suport al cent per cent. Populars i socialistes asseguren que és “inconstitucional”, l'esquerra ‘abertzale’ la troba “partidista” i bona part dels dirigents del PNB creu que és una iniciativa inconvenient. L'ex-president de la formació nacionalista, Josu Jon Imaz, l'ha arribada a anomenar el “pla B d'ETA”.

La consulta que no vol ningú

“No sé què faran els altres, però jo el 25 d'octubre del 2008 aniré a votar a les 9,30 del matí.” Aquesta era la promesa que es feia en públic el *lehendakari* nou mesos enrere, a final de setembre, hores després d'haver presentat el seu full de ruta al ple del Parlament basc, durant el debat de política general. Ibarretxe començava el curs trepitjant molt fort i sorprenia

amb l'anunci d'una consulta per “desblocar” la situació política. Deixava enrere un estiu molt calent al PNB. Les tesis del president de la formació d'aleshores, Josu Jon Imaz, xocaven amb els plans d'Ibarretxe. La pugna interna la va guanyar el *lehendakari*. Imaz abandonava el partit i la consulta prenia cos. La ruptura de la treva d'ETA i la fi del procés de pau obligaven tots els partits a resituar-se. El

sector majoritari del PNB, el d'Imaz, apostava per arraconar l'esquerra *abertzale* i obrir-se al pacte i a la col·laboració amb el PSOE. Més pragmàtic, en canvi, Ibarretxe reclamava des de la presidència un discurs més ambigu, més *abertzale*, aprofitant-se de la feblesa de l'independentisme, amb l'objectiu d'esgarapar vots a la bossa electoral de Batasuna. En el fons, Imaz i Ibarretxe perseguïen la mateixa

cosa, però amb estratègies ben oposades: assegurar l'hegemonia política del PNB a Euskadi per continuar gestionant les principals institucions. El problema és que Imaz parlava massa clar i espantava l'electorat *abertzale* defensant, sense embuts, l'entesa amb Zapatero i, si calia, fins i tot, amb el Partit Popular, en cas que Rajoy hagués guanyat les eleccions espanyoles del 9 de març passat. Inigo Urkullu va substituir Imaz, però la tensió entre Sabin Etxea –la seu central del PNB– i el palau d'Ajuria Enea –la residència oficial del president basc– no va desaparèixer, va continuar latent. Els plantejaments d'Urkullu són els mateixos que els d'Imaz i, per tant, la consulta li sobra. Dirigents del PNB de l'òrbita d'Urkullu han intentat fer descarrilar el full de ruta d'Ibarretxe. L'atac més agosarat el va proferir José Luis Bilbao el dia 23 d'abril. En una conferència pública, el president de la Diputació Foral de Biscaia va donar per mort el govern tripartit basc i també va dir que la consulta d'Ibarretxe divideix la societat basca, en comptes d'unir-la. L'endemà, Urkullu, de Madrid estant, no va desautoritzar José Luis Bilbao.

Era l'última maniobra per a fer desistir el *lehendakari* i va provocar un terratrèmol a les files del partit basc. La crisi va quedar superada, una vegada més, i Ibarretxe s'imposà davant una militància confusa i desorientada per les contradiccions i els missatges oposats i enfrontats dels seus principals dirigents.

Cal tenir present que aquestes sotragades internes són conseqüència de les dues últimes cites electorals –municipals i espanyoles–, en què el PNB ha obtingut uns resultats molt negatius, amb una davallada de suport popular important en benefici d'un Partit Socialista que creix. Ibarretxe, doncs, té pressa a aplicar el seu full de ruta, amb consulta inclosa, a fi de recuperar el terreny perdut a les urnes, i afrontar amb més bones garanties els pròxims comicis autonòmics. Heus aquí la clau de tot plegat. El president basc sap que la consulta que planteja mai no s'arribarà a celebrar. L'estat la impedirà, n'és totalment conscient. Però la intenció d'Ibarretxe no és de fer realitat la consulta, sinó de condici-

El govern basc, durant la reunió extraordinària en què es va aprovar el projecte de llei per a la celebració del referèndum.

onar la vida política amb l'amenaça de convocar-la. D'aquesta manera torna a recuperar la iniciativa i es presenta davant els bascos com el principal agent que busca la pau i que defensa el dret de decidir, en contrast amb un Zapatero instal·lat en el no permanent i amb una ETA que continua practicant la violència.

L'aposta és arriscada: activar el procés que hauria de desembocar en una consulta no volguda per qui la promou i alhora provocar que un tercer la impedeixi, l'esquerra *abertzale* o el govern espanyol. Així, Ibarretxe es presentaria a les eleccions autonòmiques amb un discurs victimista i havent salvat la cara davant els ciutadans. L'argument seria: "Si la consulta no s'ha pogut dur a terme, no és culpa del PNB." De fet, el full de ruta del president conté altes dosis d'electoralisme, perquè inclou la convocatòria de comicis en cas que el Parlament

rebutgi la iniciativa –que, en principi, serà debatuda el 27 de juny.

La mateixa trajectòria d'Ibarretxe avala la temptació electoralista. Quan al febrer del 2005 el Congrés espanyol va tancar la porta a la reforma de l'Estatut de Gernika (allò que es va anomenar *pla Ibarretxe*), la sortida del PNB va ser avançar les eleccions per mirar de capitalitzar el no de Madrid. Ara ens trobem en una conjuntura similar i amb els mateixos actors seguint un guió ja conegut.

Recordem quines són les dues preguntes que planteja l'executiu de Victòria:

1a) Esteu d'acord a donar suport a un procés de final dialogat de la violència si prèviament ETA manifesta la voluntat inequívoca de posar-hi fi d'una vegada i per sempre?

2a) Esteu d'acord que els partits bascos, sense exclusions, emprenguin un procés de negociació per aconseguir un acord democràtic sobre l'exercici del dret de decidir del poble basc, i que aquest acord sigui sotmès a referèndum abans d'acabar l'any 2010?

Ibarretxe no controla el Parlament basc, la institució que li ha de donar permís per convocar la consulta. La

Si s'impedeix la consulta, Ibarretxe es presentarà a les eleccions amb un discurs victimista

correlació de forces en aquesta institució és adversa al full de ruta. Els grups del tripartit -PNB, Eusko Alkartasuna i Ezker Batua- més Aralar sumen 33 escons, tants com el bloc format pel PP i el PSE. Un empat que només pot desfer l'esquerra *abertzale*. La consulta només passarà el primer filtre si hi voten a favor els nou parlamentaris independentistes d'EHAK (el Partit Comunista de les Terres Basques). Si llegim les dues preguntes plantejades, EHAK no hauria de tenir cap problema a donar-hi suport. I això és el que ha buscat Ibarretxe, facilitar a l'esquerra *abertzale* el sí al projecte. Per què? Perquè Ibarretxe vol guanyar-se una part de l'electorat independentista presentant-se com el defensor dels drets nacionals del poble basc. Un cop més, en aquesta qüestió, ha ignorat allò que exigia Urkullu, una pregunta que condemnés de manera explícita ETA, sense ambigüitats. El malestar entre els penabistes continua.

Ibarretxe pretén que sigui el PSOE el responsable únic i últim del fracàs del seu pla. La cambra basca, amb el suport crític d'EHAK, donarà el vist-i-plau a la consulta i llavors Zapatero hi presentarà un recurs davant del Tribunal Constitucional.

La intervenció de l'estat posarà punt final al guió que s'ha traçat el president basc i a Euskadi haurà arribat el moment de les urnes. La batalla per a la presidència serà cosa de dos: el PNB i el PSE. Coneixem el candidat que presentaran els socialistes, Patxi López. Però no és gaire clar si Ibarretxe serà el cap de llista del PNB. El futur polític de Juan José Ibarretxe va lligat a un full de ruta abocat a un carreró sense sortida. Serà la segona vegada que Madrid li barra el pas; primer va ser el Congrés espanyol i ara toca al Tribunal Constitucional. La resposta del president basc sempre haurà estat la mateixa: eleccions anticipades i res d'enfrontar-se democràticament a l'estat fins a les últimes conseqüències. En això sí que hi estan d'acord, Ibarretxe i Urkullu. Com ha demostrat el temps, i el futur ho tornarà a confirmar, el PNB és un partit lleial amb les institucions espanyoles.

Daniel Gómez
Bilbao

Ana Pastor (Cubillos del Parí, Zamora, 1957) és vice-presidenta segona del Congrés dels Diputats i una de les dirigents del PP que més bé coneix el president del seu partit, Mariano Rajoy. Llicenciada en medicina, va iniciar la carrera política a Pontevedra com a responsable de sanitat i va culminar l'ascensió arribant al ministeri espanyol d'aquesta mateixa àrea l'any 2002, al segon govern de José María Aznar.

“Rajoy és un corredor de fons que sortirà reforçat del congrés”

Amb Rajoy, no tan sols hi comparteix l'etapa aznariana sinó també el caràcter galleg, enigmàtic i subtil. Envoltada en aquesta aura, exposa el seu punt de vista sobre la catarsi postelectoral que viu el PP i defensa a ultrança les virtuts de l'actual líder per continuar al capdavant de la formació.

—Es parla de crisi, de batalla pel poder... Què hi passa, al PP?

—En aquest moment, som en un procés precongressual. El president del partit, Mariano Rajoy, es va presentar a les passades eleccions amb un projecte polític molt consolidat de centre reformista. I ara ha pres la decisió de tornar-se a presentar com a líder de la formació per tres motius: perquè li hem demanat una immensa majoria del partit, perquè en té ganes i perquè té un projecte polític per al futur d'Espanya i vol guanyar les pròximes eleccions. Hi ha un candidat, i seria positiu que les persones que discrepin i que entenguin que hi ha un altre projecte i un altre líder fessin un pas endavant i es presentessin.

—Dia rere dia, hi ha rumors d'una candidatura que no acaba de sortir...

Acabarà existint? Qui l'encapçalarà? La presidenta de Madrid, Esperanza Aguirre? L'ex-ministre Juan Costa?

—Tots els meus companys de partit que pensin en un projecte o que tinguin un projecte alternatiu l'haurien de fer públic. Seria molt enriquidor per al partit que hi hagués alternatives.

—Però ens podeu dir si n'hi haurà o no?

—Només puc parlar d'allò que sento i d'allò que veig. Sobre conjectures, no m'hi puc pronunciar.

—Rajoy aguantarà la pressió d'aquest espectre, d'aquesta candidatura fantasma?

—He treballat molts anys amb Rajoy i el conec bé. És un polític molt consolidat i una persona que jo definiria de corredor de fons. És un home moderat, té les idees molt clares i els seus propis temps. Crec que Rajoy sortirà del congrés del juny, a València, escollit i reforçat.

—Coneixeu bé l'etapa d'Aznar perquè va formar part dels seus governs. Per què joves com Alejandro Ballester, que també van treballar amb ell, o alguns altres de més edat,